

KUSTANNUKSET PERUNAMAAN KAUPASSA

Vähäarvoiset määräalat ovat ongelma, johon mitkään nykyiset sanktiot eivät pure. Eikä ihme, kun tarkastellaan asiaa pienen esimerkin kautta: Tontinomistaja saa ostetuksi naapuriltaan 300 m² perunamaata määrälana käypään markkinahintaan (1 € / m²). Laskelma hankkimiskuluista voisi muodostua oheisen taulukon mukaiseksi (hinnat ovat joko lakisääteisiä tai Maanmittauslaitoksen palveluhinnastosta pyöristettyjä hintoja).

Kallis lasku alueen arvoon nähden: kokonaiskulut = 5,5 x kauppahinta! Vaikka määrälana ostaja pystyisi laatimaan kauppakirjan ja hakemaan lainhuudon itse, niin

pakollisten viranomaiskulujen osuus on n. 75 % kaikista kuluista ja n. 330 % kauppahinnasta. Tämä tieto saa monen "perunamaan ostajan" miettimään niitä kuluja, mitä laiminlyönnillä vältetään. Jos lainhuudatus vaikka "unohtuu", niin varainsiirtoverosanktio tässä tapauksessa voi olla maksimissaan 12 €! Jos määrälalla ei ole muuta omaisuutta kuin perunat, niin maapalan ja kauppahinnan menetys luovuttajakiinteistön omistajanvaihdon kautta tai mahdollisessa (hyvin harvinaisessa) konkurssissa tuskin paljon harmittaa, jos kuluja on säästynyt omaisuuden arvoon nähden moinenkertaisesti.

	€
Kauppahinta	300
Kauppakirjan laatiminen	190
Kaupanhankintapalkkio	77
Lainhuudon hakeminen	180
Lainhuutopäätösmaksu	65
Varainsiirtovero	12
Lohkomiskulut (oletus: kaksi uutta pyykkiä, itse apurina)	830
Yhteensä	1 654

sitten, minkä seurauksena paljon vanhoja määrälaloja tuli lainhuudatuksen kautta lohkomisen piiriin. Tällainen kampanjointi aina silloin tällöin voisi "herätellä" ihmisiä täyttämään velvollisuutensa.

Tavallinen "kadunmies" mieltää lainhuudatuksen vieraaksi ja kaukaiseksi. 75 prosenttia vastaajista haluaisi, että lainhuudatus tehtäisiin viran puolesta. Vaikka kyselyn kohderyhmänä onkin ollut vain ne määrälalojen omistajat, jotka ovat jättäneet lainhuudatuksen suorittamatta, niin olisiko kaikesta huolimatta nykyisen systeemin muuttamiselle siis kuitenkin olemassa tilaus?

Siirtymisestä sähköiseen kaupankäyntiin on suunniteltu. Integroituuko siihen lainhuudatus? Kehiteltävänä on myös perhe- ja perintöoikeudellisten saantojen saaminen perusrekistereihin ja paljon muuta. Kehitystyö jatkuu – tuloksia odotellaan.

Kaikkia määrälaloja ei koskaan tulla saamaan lainhuudatuksen kautta lohkomisen piiriin. Kuitenkin kaikki mahdollinen asian hyväksi kannattaa tehdä. Julkisten

rekistereiden luotettavuuden parantaminen on rekistereitä pitävien viranomaisten tehtävä.

ARTIKKELI PERUSTUU kirjoittajan ammattikorkeakoulun opinnäytetyöhön, jossa selvitettiin ne vuosina 2000–2004 tehdyt maakaaren mukaiset määrälaluovutukset, joiden lainhuudatus on jätetty suorittamatta.

Kirjoittaja on Varsinais-Suomen maanmittaustoimistossa perustoitumisprosessissa työskentelevä toimitusinsinööri. Sähköposti seppo.ahokas@maanmittauslaitos.fi.

INSPIRE-direktiiviehdotuksen näkemyserot ovat edelleen varsin suuria mm. tietojen saatavuuden rajoitusmahdollisuuksia, palvelujen maksullisuutta ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa koskevissa artikloissa.

INSPIRE-direktiiviehdotus on edennyt 2. käsittelyvaiheeseen eikä eri osapuolia tyydyttävää ratkaisua ole toistaiseksi saavutettu. Näkemyserot ovat edelleen varsin suuria mm. tietojen saatavuuden rajoitusmahdollisuuksia, palvelujen maksullisuutta ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa koskevissa artikloissa. Rat-

Antti Vertanen

INSPIRE-direktiiviehdotuksen tavoitteena on, että viranomaisten hallussa olevilla paikkatiedoilla voidaan aiempaa paremmin tukea ympäristöpolitiikan laatimista, seurantaa ja raportointia.

INSPIRE – läpimurtoa odotellessa

kaisun saavuttaminen käynnissä olevalla Itävallan puheenjohtajuuskaudella on epätodennäköistä, mikä tarkoittaa sitä, että ehdotuksen käsittely etenee määräraikojen mukaisesti todennäköisesti vasta Suomen puheenjohtajuuskaudella.

Komission alkuperäinen ehdotus

INSPIRE-direktiiviehdotuksen yleisenä tavoitteena on, että viranomaisten hallussa olevilla paikkatiedoilla voidaan aiempaa paremmin tukea ympäristöpolitiikan laatimista, seurantaa ja raportointia. Tähän pyritään yhdenmukaistamalla

paikkatietoja ja lisäämällä palvelujen yhteentoimivuutta sekä varmistamalla laajempi paikkatietojen yhteiskäyttö viranomaisten välillä sekä tietojen julkinen saatavuus Internetin kautta. Ehdotuksen kolmessa liitteessä määritetään paikkatietoryhmät (31 kpl), jotka kuuluvat direktiivin soveltamisalaan. Käytännössä määritellyt paikkatiedot muodostaisivat osan suunnitteilla olevasta ympäristöasioiden raportointia korvaavasta hajautetusta ympäristötietojärjestelmästä (SEIS, shared environmental information system). Direktiiviehdotuksen mukaisessa tietoinfrastruktuurissa keskitytään ym-

päristöpolitiikkaan, mutta sitä voidaan hyödyntää laajasti myös muilla toimialoilla, esimerkiksi maatalous-, liikenne- ja energiasektoreilla.

Ehdotetun direktiivin mukaan jäsenvaltioiden olisi toteutettava seuraavat toimenpiteet erikseen hyväksytyjen täytäntönnpanosääntöjen mukaisesti:

- varmistettava paikkatietoaineistojen ja paikkatietopalvelujen yhteentoimivuus (tekninen yhteensopivuus)
- laadittava soveltamisalaan kuuluvista viranomaistensa hallussa olevista paikkatiedoista kuvaustietoja eli metatietoa

- asetettava paikkatiedot ja niiden meta-tiedot yleisön saataville
- luotava palvelujen verkko, jonka avulla voidaan etsiä, selailia ja hakea paikkatietoja keskitetystä Internet-portaalista, etsiminen ja selailu olisivat maksuttomia
- poistettava rajoitukset paikkatietojen yhteiskäytölle viranomaisten välillä jäsenmaiden sisällä, jäsenmaiden välillä ja yhteisön toimielimien osalta.

INSPIRE-direktiivin tarkoituksena ei ole käynnistää uusien paikkatietojen keräämistä koskevaa laajaa ohjelmaa jäsenvaltioissa. Sen sijaan direktiivin tarkoituksena on optimoida jo käytävissä olevan tiedon hyödyntämisen mahdollisuudet.

Direktiivin soveltamisalaan kuuluvat paikkatietoryhmät on kuvattu ehdotuksen liitteissä. Liitteitä on kolme, koska tietoryhmät on jaoteltu eri ryhmiin harmonisoinnin aikataulutuksen ja laajuuden suhteen.

Paljon muutosehdotuksia

Yhteispäätösmenettelyn ensimmäisessä käsittelyssä/lukemisessa sekä Euroopan parlamentti että jäsenmaiden hallitusten edustajista muodostuva neuvosto esittivät direktiiviehdotukseen varsin paljon ja merkittäviä muutoksia. Kaikista muutoksista ei saavutettu yhteisymmärrystä komission, parlamentin ja neuvoston kesken, mistä syystä ehdotusta ei hyväksytty ensimmäisessä käsittelyssä keväällä 2005.

Jäsenmaiden (neuvoston) yhteinen kanta, joka sisältää jäsenmaiden yhdessä hyväksymät muutosehdotukset, hyväksyttiin juhannusaattona 2005. Osa jäsenmaiden hyväksymistä muutosehdotuksista perustuu parlamentin esityksiin ja osa jäsenvaltioiden omiin esityksiin.

Merkittävimmät muutokset koskivat:

- liitteiden muokkaamisoikeutta (esim. teemojen lisäämistä)
- jatkuvasti ylläpidettävien tietokantojen harmonisointivelvoitetta ja -aikataulua
- palvelujen ja aineistojen julkisen saatavuuden rajoittamisperusteita
- selailupalvelujen maksullisuutta
- viranomaisten välisen tiedonvaihdon periaatteita.

Komissio ei hyväksy muutoksia

Komissio ei hyväksy neuvoston yhteistä kantaa, koska se ei vastaa komission kunnianhimoista kokonaistavoitetta. Yhteisen kannan teksti jättää komission mukaan tietoa hallinnoiville organisaatioille liian

© Antero Aaltonen

INSPIRE-direktiivissä kompromissin löytäminen on haasteellista, arvioi Antti Vertanen.

Taustaa

- Euroopan komissio käynnisti direktiiviehdotukseen tähtäävän paikkatieto- ja ympäristöhallinnon asiantuntijoiden yhteistyön vuonna 2001.
- Ympäristöhallintoa tukeva Euroopan paikkatietoinfrastruktuurin kehittämistä koskeva direktiiviehdotus toimitettiin Euroopan parlamentille ja neuvostolle yhteispäätösmenettelyyn 23. heinäkuuta 2004 (asiakirja KOM(2004)516 lopullinen – 2004/0175(COD)).
- Euroopan parlamentti antoi lausuntonsa ensimmäisessä käsittelyssä 7. kesäkuuta 2005.
- Jäsenmaiden (neuvoston) yhteinen kanta saavutettiin 24. kesäkuuta 2005 ja vahvistettiin 23. tammikuuta 2006.
- Euroopan parlamentti aloitti toisen käsittelynsä helmikuussa 2006 ja antaa lausuntonsa kesäkuussa 2006.

Direktiiviehdotuksen käsittelystä vastaa Suomessa maa- ja metsätalousministeriö yhteistyössä ympäristöministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön sekä oikeusministeriön kanssa.

suuret mahdollisuudet kieltäytyä antamasta yleisölle pääsyä tietoihinsa ja vaihtamasta niitä muiden viranomaisien kanssa. Huolta aiheuttavat myös liian työläät menettelyt toimeenpanosääntöjen hyväksymiseksi ja riittämättömät takeet siitä, että kyseiset säännöt pannaan täysimääräisesti täytäntöön jäsenvaltioissa.

Komission mielestä teollis- ja tekijänoikeuksien ei tulisi kuulua perusteisiin, joiden nojalla jäsenvaltiot voivat rajoittaa paikkatietojen julkista saatavuutta. Komissio ei myöskään katso, että saatavuuden rajoitusmahdollisuudet voitaisiin laajentaa kattamaan myös hakupalvelut, koska tämä tarkoittaisi sitä, että yleisö ei voisi saada selville kaikkien tietojen olemassaoloa. Komissio katsoo edelleen, että selailupalvelut olisi asetettava käyttöön ilmaiseksi.

Jäsenmaiden yhteisessä kannassa annetaan tietoa tarjoaville viranomaisille mahdollisuus periä maksuja ja edellyttää käyttöä tapauksissa, joissa ”maksut ja/tai käyttöluvut ovat olennainen ennakoedellytys paikkatietoaineistojen ja paikkatietopalvelujen ylläpitämiseksi tai jo olemassa olevan kansainvälisen paikkatietoinfrastruktuurin vaatimusten täyttämiseksi kestäväällä tavalla”. Yhteisessä kannassa ei kuitenkaan komission mukaan riittävästi tarkenneta, mitkä olosuhteet katsottaisiin tällaisiksi tapauksiksi.

Velvoite estää paikkatietojen yhteiskäytön rajoitukset sekä yhteisön toimielinten pääsy jäsenvaltioiden viranomaisien paikkatietoihin ja paikkatietopalveluihin yhdenmukaisin edellytyksin asetetaan komission mukaan toissijaiseksi suhteessa paikkatietoja toimittavien viranomaisien oikeuteen edellyttää viranomaisilta käyttöä ja vaatimia maksuja. Tämä muutos aiheuttaa komissiossa erityistä huolta, koska se saattaa jopa rohkaista tietojen tarjoajia asettamaan oikeudellisia ja taloudellisia rajoituksia tietojen yhteiskäytölle viranomaisien välillä. Näin direktiivillä olisi päinvastainen vaikutus kuin alun perin tarkoitettiin.

Komissio on samaa mieltä siitä, että tietojen yhteiskäyttöä koskevat säännökset eivät vaikuta viranomaisien teollis- ja tekijänoikeuksien olemassaoloon tai omistajuuteen, mutta se ei näe tarvetta siihen, että tämä todettaisiin direktiivin tekstissä. Mikäli direktiiviin sisällytetään tekijänoikeuksia koskeva säännös, olisi myös tehtävä selväksi, että näitä oikeuksia on harjoitettava direktiivin tavoitteiden mukaisesti.

Toinen vakava komission huolenaihe liittyy menettelyyn, jolla vahvistetaan yhteentoimivuutta koskevat täytäntöönpanosäännöt. Kyseisten kohtien mukaan komission tulee tehdä selvitys sääntöjen

”Direktiivin tarkoituksena on optimoida jo käytettävissä olevan tiedon hyödyntämisen mahdollisuudet.”

toteutettavuudesta ja odotetuista kustannuksista ja hyödyistä, eikä sääntöjen hyväksymisestä saa aiheutua yksittäiselle jäsenvaltiolle liiallisia kustannuksia.

Komissio katsoo, että sääntöjen tekniikan ja aiemmille säännöille rakentuvan luonteen vuoksi ei ole yleisesti ottaen järkevää tehdä kattavaa ja perusteellista vaikuttavuusselvitystä. Tällaiset selvitykset aiheuttaisivat huomattavia viiveitä ja tarpeetonta työtä. Komission ehdotuksessa esitetty komiteamenettely mahdollistaa sen, että jäsenvaltiot voivat tutustua luonnosvaiheessa oleviin sääntöihin ja hylätä ne, mikäli ne eivät ole toteutettavissa, kustannustehokkaita tai muutoin asianmukaisia.

Lisäksi komissio on kiinnittänyt huomiota siihen, että määräaikoja, joiden puitteissa jäsenvaltioiden on sovellettava täytäntöönpanosääntöjä ja itse direktiiviä, on pidennetty.

Ratkaisu Suomen kaudella?

Yhteispäätösmenettelyn toisessa käsittelyssä maaliskuussa 2006 Euroopan parlamentin ympäristövaliokunta hyväksyi vahvalla tuella joukon muutosehdotuksia, jotka myötäilevät komission alkuperäistä ehdotusta useissa jäsenmaille vaikeissa kysymyksissä. Koko parlamentti käsittelee ehdotukset viimeistään kesäkuussa, johon mennessä kansallisilla edustajilla on mahdollisuus vaikuttaa lopullisiin muutosehdotuksiin.

Euroopan parlamentin ympäristövaliokunnan muutosehdotusten perusteella jatkokäsittelyn merkittävimmiksi haasteiksi muodostuvat:

- jatkuvasti ylläpidettävien tietokantojen muutosveloitteet
- tietojen julkisen saatavuuden ja tekijänoikeuksien suhde
- tietopalvelujen maksullisuusperiaatteet
- viranomaisien välisen tiedonvaihdon periaatteet.

Ratkaisun saavuttaminen Itävallan puheenjohtajuuskaudella on epätodennäköistä, koska näkemyserot ovat muuttamissa keskeisissä kohdissa suuria ja kompromissineuvotteluja ei ole toistaiseksi käynnistetty jäsenmaiden vasta-

hakaisuuden vuoksi. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ehdotuksen käsittely etenee määräaikojen mukaisesti todennäköisesti vasta Suomen puheenjohtajuuskaudella. On mahdollista, että lopullista ratkaisua haetaan sovittelukomiteassa myöhemmin syksyllä.

Kompromissin löytäminen tulee olemaan haasteellista, koska Euroopan parlamentti korostaa kansalaisten mahdollisuutta saada tietoa helposti, komissio korostaa viranomaisien välisen tiedonvaihdon esteettömyyttä ja jäsenmaat pyrkivät turvaamaan viranomaisensa edellytykset tuottaa ja ylläpitää tietovarantoja kestävästi.

Toimeenpanosääntöjen valmistelu

Direktiiviehdotuksen käsittelyn rinnalla on aloitettu ns. toimeenpanosääntöluonnosten valmistelu. Komissio on koonnut luonnosten valmistelua varten eri jäsenmaiden ja organisaatioiden edustajista muodostuvia asiantuntijaryhmiä (drafting teams). Suomesta asiantuntijaryhmiin osallistuu yhteensä 5 henkilöä. Paikkatietoasiain neuvottelukunnan jaostot seuraavat lisäksi tiiviisti työryhmien työskentelyä. Suunnitelmien mukaan ensimmäiset luonnosversiot valmistuvat jo vuoden 2006 aikana.

Lopulliset toimeenpanosäännöt on tarkoitus hyväksyä direktiiviehdotuksen mukaisesti ns. komitologiamenettelyssä direktiivin hyväksymisen jälkeen. Toimeenpanosäännöllä on keskeinen rooli toisaalta koko direktiivin tavoitteiden toteutumiselle ja toisaalta jäsenmailhin kohdistuville vaikutuksille. Tästä syystä toimeenpanosääntöjen ja komitologian roolia on pyritty täsmentämään direktiiviehdotuksen käsittelyn yhteydessä.

Kirjoittaja on ylitarkastaja Maa- ja metsätalousministeriössä ja toimii direktiivin käsittelyn vastuuvirkamiehenä Suomessa. Sähköposti antti.vertanen@mmm.fi.

LISÄTIETOA EHDOTUKSESTA, YHTEISPÄÄTÖSMENETTELYSTÄ JA KOMITOLOGIASTA ON SAATAVISSA MM. SEURAAVILTA INTERNET-SIVUILTA:

- <http://www.ec-gis.org/inspire>
- <http://www.mmm.fi/patine>
- http://europa.eu.int/scadplus/glossary/codecision_procedure_fi.htm
- http://europa.eu.int/scadplus/glossary/comitology_fi.htm

**DIREKTIIVIEHDOTUKSEN
SOVELTAMISALAAN KUULUVAT
PAIKKATIEORYHMÄT**

(NEUVOSTON YHTEINEN KANTA):

Direktiivin soveltamisalaan kuuluvat liitteiden tietoryhmiin kuuluvat viranomaisten hallussa olevat alkuperäiset sähköisessä muodossa olevat paikkatietoaineistot ja niiden tietoihin liittyvät tietopalvelut.

LIITE I

Metatiedot ja yhteensopivuus kahdessa vuodessa sääntöjen valmistumisesta (aikataulu saattaa vielä muuttua)

- 1. KOORDINAATTIJÄRJESTELMÄT**
Järjestelmät, joissa paikkatietoihin liittyvä sijainti esitetään yksikäsitteisesti koordinaattien (x, y, z) ja/tai maantieteellisten pituus- ja leveysasteiden sekä korkeuden avulla ja jotka perustuvat geodeettisiin horisontaalisiin ja korkeusdatumeihin.
- 2. PAIKANNUSRUUDUSTOT**
Yhdenmukaistettu monitasoinen ruudukko, jossa on yhteinen lähtöpiste ja standardoitu yksittäisen ruudun sijainti ja koko.
- 3. PAIKANNIMET**
Maa-alueiden, alueiden, paikkakuntien, suurkaupunkien, esikaupunkien, kaupunkien tai taajamien nimet tai muut sellaisten maantieteellisten tai topografisten kohteiden nimet, joilla on yleistä tai historiallista merkitystä.
- 4. HALLINNOLLISET YKSIKÖT**
Hallinnolliset yksiköt, jotka jakavat alueen, jolla jäsenvaltioilla on tai jolla ne käyttävät lainkäyttöoikeuksia, paikalliseen, alueelliseen ja valtakunnalliseen hallintoon ja jotka erotetaan toisistaan hallinnollisin rajoin.
- 5. LIIKENNEVERKOT**
Tie-, raide-, ilma- ja vesiliikenneverkot ja niihin liittyvä infrastruktuuri. Sisältää eri verkkojen väliset yhteydet. Sisältää myös Euroopan laajuisen liikenneverkon sellaisena kuin se on määritelty yhteisön suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi 23. päivänä heinäkuuta 1996 tehdystä Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksessä N:o 1692/96/EY ja tämän päätöksen tulevista tarkistuksista.
- 6. HYDROGRAFIA**
Hydrografiset elementit, mukaan luettuina merialueet ja kaikki muut vesistöt ja niihin liittyvät muodostumat, mukaan lukien vesistöalueet ja vesistöalueen osat. Tarvittaessa yhteisön vesipolitiikan puitteista 23.

päivänä lokakuuta 2000 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2000/60/EY olevien määritelmien mukaan ja verkostomuodossa.

- 7. SUOJELLUT ALUEET**
Erityisten suojelutavoitteiden saavuttamiseksi kansainvälisen, yhteisön ja jäsenvaltioiden lainsäädännön puitteissa nimetty tai hoidettu alue.

LIITE II

Metatiedot kahdessa ja yhteensopivuus viidessä vuodessa sääntöjen valmistumisesta (aikataulu saattaa vielä muuttua)

- 1. KORKEUS**
Digitaaliset maan-, jään- ja merenpintaa kuvaavat korkeusmallit. Sisältää maanpinnan korkeuserot, syvyytiedot ja rantaviivan.
- 2. OSOITTEET**
Kiinteistöjen sijainti, joka perustuu osoitetietoon, jossa tavallisesti kadunnimi, talon numero ja postinumero.
- 3. KIINTEISTÖT**
Alueet, jotka on määritelty kiinteistörekisterissä tai vastaavassa.
- 4. MAAPEITE**
Maapallon pinnan fysikaalinen ja biologinen peite, mukaan luettuina keinotekoiset peitteet, maatalousalueet, metsät, (osaksi) luonnontilassa olevat alueet, kosteikot ja vesistöt.
- 5. ORTOILMAKUVAT**
Joko satelliittien tai lentokäyttöisten sensorien toimittamia georeferoituja kuvatietoja maapallon pinnasta.
- 6. GEOLOGIA**
Geologia kuvattuna koostumuksen ja rakenteen mukaan. Sisältää kallio-perän, akviferit ja pinnanmuodot.

LIITE III

Metatiedot ja yhteensopivuus viidessä vuodessa sääntöjen valmistumisesta, yhteensopivuuden minimitasoa ei kuitenkaan määritelty direktiivissä (aikataulu saattaa vielä muuttua)

- 1. TILASTOYKSIKÖT**
Tilastotietojen levittämisen tai käyttöyksiköt.
- 2. RAKENNUKSET**
Rakennusten maantieteellinen sijainti.
- 3. MAAPERÄ**
Maannoksen ja muuttumattoman pohjamaalajin kuvaaminen syvyyden, raekoostumuksen, rakenteen sekä hiukkasten ja orgaanisen aineksen sisällön, kivisyyden, eroosion ja tarvittaessa keskimääräisen kaltevuuden ja arvioidun veden varastointikapasiteetin mukaan.

- 4. MAANKÄYTTÖ**
Alueen kuvaaminen sen nykyisen ja tulevan suunnitellun käyttötarkoituksen tai sosioekonomisen tarkoituksen (esimerkiksi asuin- tai teollisuusalue, liikekeskus, maa- tai metsätalousalue tai virkistysalue) mukaan.
- 5. VÄESTÖN TERVEYS JA TURVALLISUUS**
Ympäristön laatuun välittömästi (esimerkiksi ilman pilaantuminen, kemikaalit, otsonikerroksen oheneminen, melu) tai välillisesti (esimerkiksi elintarvikkeet, muuntogeeniset organismit) yhteydessä olevien sairauksien (esimerkiksi allergiat, syövät, hengityselinsairaudet) maantieteellinen esiintyminen, tiedot, jotka osoittavat vaikutuksen terveyteen (esimerkiksi biologiset merkkiaineet, epidemian luonteinen hedelmällisyyden väheneminen) tai ihmisten hyvinvointiin (esimerkiksi väsymys, stressi).
- 6. YLEISHYÖDYLLISET JA MUUT JULKISET PALVELUT**
Tämä käsittää yleishyödyllisten julkisten palvelujen laitokset, kuten viemäroinnin, jätehuollon, energihuollon ja vesihuollon, sekä hallinnolliset ja sosiaaliset julkiset palvelut, kuten viranomaiset, väestönsuojat, koulut ja sairaalat.
- 7. YMPÄRISTÖN TILAN SEURANTALAITOKSET**
Ympäristön tilan seurantalaitosten sijaintiin ja ylläpitoon kuuluu päästöjen, ilman, maaperän ja veden tilan ja muiden ekosysteemin muuttujien (luonnon monimuotoisuus, kasviston ekologiset olot jne.) seuranta ja mittaukset, joista vastaavat viranomaiset tai muut toimijat viranomaisten puolesta.
- 8. TUOTANTO- JA TEOLLISUUSLAITOKSET**
Teollisuusalueet, mukaan luettuina direktiivin 96/61/EY soveltamisalaan kuuluvat laitokset sekä vedenottolaitokset, kaivokset ja varastoalueet.
- 9. MAATALOUS- JA VESIVILJELYLAITOKSET**
Maatalouden tuotantovälineet ja -keinot (mukaan luettuina kastelujärjestelmät, kasvihuoneet ja eläinsuojat).
- 10. VÄESTÖJAKAUMA – DEMOGRAFIA**
Väestön maantieteellinen jakautuminen, mukaan lukien väestöä koskevat tunnusluvut ja taloudellisen toimeliaisuuden tasot, yhdisteltynä ruudukoittain, alueittain, hallintoyksiköittäin tai muiden analyttisten yksiköitten mukaisesti jaoteltuna.
- 11. ALUESUUNNITTELU, RAJOITUSTEN JA SÄÄNTELYN PIIRIIN KUULUVAT ALUEET JA RAPORTOINTIYKSIKÖT**
Alueet, joita hoidetaan, säännellään tai käytetään kansainvälisen, Euroopan, kansallisen, alueellisen tai paikallisen tason raportointiin. Sisältää kaatopaikat,

juomavedenottoaikoja ympäröivät suoja-alueet, nitraatin aiheuttamalle pilaantumiselle alttiit alueet, säännelty laivaväylät merellä tai suurilla sisävesillä, jätteiden upottamiskielon soveltamisalaan kuuluvat alueet, melurajoitusalueet, luonnonvarojen tai malmin etsintäalueet, ja kaivostoiminnan lupa-alueet, vesienhoitoalueet, asiaankuuluvat raportointiyksiköt ja rannikkoalueiden hallinta-alueet.

12. LUONNONRISKIALUEET

Luonnonkatastrofien (kaikki ilmakehästä johtuvat, hydrologiset, seismiset, tuliperäiset ja maastopaloilmiöt, joilla sijaintinsa, vakavuutensa ja yleisyytensä vuoksi voi mahdollisesti olla vakavia vaikutuksia yhteiskuntaan), kuten tulvien, maanvyöryjen ja vajoamisen, lumivyöryjen, metsäpalojen, maanjäristysten ja tulivuortenpurkausten, mukaan luokitellut riskialueet.

13. SÄÄOLOT

Ilmakehän fysikaaliset olosuhteet. Sisältää mittauksiin, malleihin tai näiden yhdistelmiin perustuvia paikkatietoja sekä tiedot mittauspaikoista.

14. SÄÄTILAN MAANTIETEELLISET

OMINAISPIIRTEET
Säätila ja siihen liittyvät mittaukset; sademäärä, lämpötila, kokonaishaihdunta, tuulen nopeus ja suunta.

15. MERENTUTKIMUKSEN MAANTIETEELLISET

OMINAISPIIRTEET
Merialueitten fysikaaliset olosuhteet (esimerkiksi virtaukset, suolapitoisuus ja aaltojen korkeus).

16. MERIALUEET

Yhteisten ominaispiirteitten mukaisesti alueisiin ja osa-alueisiin jaoteltujen merien ja suolaisten vesistöjen fyysiset olosuhteet.

17. BIOMAANTIETEELLISET ALUEET

Alueet, joilla on suhteellisen yhtenäiset ekologiset olosuhteet ja yhteisiä ominaispiirteitä.

18. ELINYMPÄRISTÖT JA BIOTOOPIT

Maantieteelliset alueet, joille ovat ominaisia erityiset ekologiset olosuhteet, prosessit, rakenne ja (elämää ylläpitävät) toiminnot, jotka tukevat fysikaalisesti alueella eläviä organismeja. Sisältää maa- ja vesialueet, joilla on omat maantieteelliset, abioottiset ja bioottiset ominaisuutensa ja jotka ovat joko luonnontilassa tai osittain luonnontilassa.

19. LAJIEN LEVINNEISYYS

Eläin- ja kasvilajien esiintymien maantieteellinen levinneisyys ruudukoittain, alueittain, hallintoyksiköittäin tai muiden analyyttisten yksiköitten mukaisesti jaoteltuna.

20. ENERGIAVARAT

Energiavarat, mukaan lukien hiilivedyt, vesivoima, bioenergia, aurinko, tuuli jne., mukaan luettuina tarvittaessa syvyys-/korkeustiedot kyseisen luonnonvaran laajuudesta.

21. MINERAALIVARAT

Mineraalivarat, mukaan lukien metallimalmit, teollisuusmineraalit jne., mukaan luettuina tarvittaessa syvyys-/korkeustiedot kyseisen luonnonvaran laajuudesta.

”Huolenaihe onkin, riittävätkö taloudelliset resurssit ja miten ne laitokselle järjestetään – siitä ei ole vielä tietoa. INSPIRE-direktiivin toimeenpanossa ei ole kysymys pienistä rah summista.”

© Antero Aaltonen

INSPIRE-direktiiviehdotus ja tiedontuottaja Maanmittauslaitoksen näkökulma

Heli Ursin

MAANMITTAUSLAITOS pitää INSPIRE-direktiiviä lähtökohtaisesti kannatettavana. Ongelmakohtiakin direktiiviehdotuksesta löytyy. Lisäväriä asiaan tuo komission vaatimusten, Euroopan parlamentin näkemysten ja neuvoston yhteisen kannan väliset erot. Direktiivin lopullisesta muodosta ei siis vielä ole tietoa ja toimeenpanosäännötkin ovat vasta valmisteluvaiheessa.

Direktiivin mahdollisia vaikutuksia Maanmittauslaitoksen toimintaan

INSPIRE-direktiivillä tulee toteutuessaan olemaan varsin suuri vaikutus myös MML:n toimintaan. MML tuottaa aineistoa pääosasta direktiivin liitteiden I ja II teemoista + III liitteestä rakennustietoa. Todennäköisesti direktiivillä on vaikutusta maastotietoihin, kiinteistötietoihin, ortoilmakuviin, kiintopisterekeristeriin ja näistä annettaviin tietopalveluihin. Myös Paikkatietohakemisto

kuuluu direktiivin vaikutuspiiriin. Ongelmallista on, että toimeenpanosäännöt ovat yhtä sitovat kuin itse direktiivi ja määrittelevät lopullisesti direktiivin vaikutukset – mutta toimeenpanosääntöjen sisällöstä ei vielä tietoa. Esimerkiksi aineistojen spesifikaatioita ei ole vielä olemassa, joten varmuudella ei tiedetä edes, mitä mittakaavoja direktiivi lopulta kattaa.

Direktiiviluonnoksessa sanotaan, ettei INSPIRE aiheuta uusien tietojen keräämistä. Kuitenkin uusien tai päivitettävien paikkatietojen tulee olla tulevaisuudessa toimeenpanosääntöjen määrittelemien spesifikaatioiden mukaisia. On siis todennäköistä, että käytännössä tietoja on kerättävä uudelleen ja Maanmittauslaitoksen aineistojen tietomalleja on muutettava implementointisääntöjen edellyttämällä tavalla. Samoin metatietojen osalta direktiivi asettaa uusia vaatimuksia.

Direktiivin luonteen mukaisesti Maanmittauslaitoksen tulee luovuttaa